

VEJLEDNING OM
OBLIGATORISK EFTERUDDANNELSE

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: januar 2015
J.NR.:
REF.: tla

Indholdsfortegnelse

Hjemmel.....	3
Hvor meget.....	3
Hvem.....	3
- Advokater	3
- Advokatfuldmægtige	4
- Advokatfuldmægtige – overgangsordning	5
Overgangen fra fuldmægtig til advokat	5
Grønland.....	5
Færøerne.....	6
Hvem betaler.....	6
Hvilken type efteruddannelse.....	6
- Generelt.....	6
Kursusvirksomhed	7
- Kurser af generel betydning for udøvelse af advokaterhvervet.....	7
- Kurser af konkret betydning for udøvelse af advokaterhvervet	7
- Fagligt niveau	8
- Almene færdigheder og IT.....	8
- Frivillig deltagelse på grunduddannelse	9
- Salg/salg fremme.....	9
- Sprogkurser.....	9
- Personlig udvikling m.v.....	9
- Udenlandsk beskikkelse som advokat	9
- Ph.d.-forløb	10
- L.L.M.....	10
- Interne forløb	10
- Gå hjem møder o.lign.	10
- Foreningskurser	11
- ”Fagdage” o.lign.....	11
- E-learning/distancelearning	11

Sekretariatet

- Udlandet, herunder IBA.....	12
Undervisningsvirksomhed	13
- Generelt.....	13
- Dokumentation af undervisningsvirksomhed	14
- Flere underviser på samme forløb	14
Forfattervirksomhed.....	15
Rådgivning i Advokatvagten og på retshjælpskontorer	16
Andre aktiviteter	16
- Censorvirksomhed	16
- Processpil.....	17
- Konstitueringer	17
- Lægdommer og sæde i ankenævn.....	17
- Paneldebatter.....	17
- Lovforberedende arbejde, kollegialt arbejde mv.	17
Formkrav	18
- Varighed	18
- ½ timer.....	18
- Delvis deltagelse.....	18
- Dokumentation for deltagelse.....	18
- Program.....	19
- Underviserens kompetencer.....	19
Overskydende lektioner	19
- Overførsel	19
- ½ timer.....	20
Deponering.....	20
Reduktion af kravet.....	21
- Lovligt forfald (sygdom, bevilget orlov el.lign.)	21
- Beregning af reduktion	22
Dispensation.....	22
- Generelt.....	22
- Krav til ansøgningen.....	23
- Alder, handicaps og beskeden erhvervmæssig aktivitet	23
- EU-advokater.....	24
Frakendelse af beskikkelse.....	24
Bortfald af beskikkelse.....	24
EU-advokater	24
Periodevis indberetning.....	24
- Indberetningen	24
- Dokumentation	25
- Tilsyn.....	25
- Sanktioner.....	26

Sekretariatet

Hjemmel

Det fremgår af retsplejelovens § 126, stk. 5, at enhver advokat og advokatfuldmægtig løbende skal deltage i efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet.

De nærmere regler om obligatorisk efteruddannelse er fastsat i bekendtgørelse nr. 1474 af 12. december 2007 om løbende obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige som ændret ved bekendtgørelse nr. 820 af 25. juni 2010 (efteruddannelsesbekendtgørelsen).

Hvor meget

Efteruddannelseskrauet er på mindst 54 lektioner af hver 45 minutters varighed inden for en periode på tre år. Det svarer således til gennemsnitligt 18 lektioner pr. år eller tre hele kursusdage af hver 6 lektioner pr. år. Om man ønsker at fordele kravet ligeligt ud over hver 3-årig periode eller at samle det på ét år eller en hel tredje fordeling, er op til den enkelte.

Danske advokater i udlandet og EU-advokater i Danmark skal også leve op til dette krav, men er man samtidig undergivet et andet lands regler om obligatorisk efteruddannelse og følger efteruddannelse, der tæller med efter de udenlandske regler, kan de samme efteruddannelsesaktiviteter ofte også tælle med i henhold til de danske regler. Det er dog en forudsætning, at de danske krav til efteruddannelsesaktiviteternes form, varighed, indhold og dokumentation for deltagelse iagttages.

At man også er undergivet et andet lands regler om obligatorisk efteruddannelse fritager derfor ikke for opfyldelse af de danske regler og kan derfor heller ikke danne grundlag for dispensation.

Hvem

- Advokater

Alle med dansk advokatbeskikkelse og EU-advokater, der virker under deres hjemlands titel, er omfattet af kravet i retsplejelovens § 126, stk. 5, om deltagelse i løbende efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet.

For advokater beregnes den 3-årige periode fra den 1. i den førstkomende måned efter opnåelse af beskikkelse, dog tidligst fra den 1. januar 2008.

Sekretariatet

For alle, der har opnået beskikkelse som advokat forud for den 1. januar 2008, løb den første 3-årige periode derfor fra 1. januar 2008 til 31. december 2010, og den anden periode begyndte den 1. januar 2011.

Fik man beskikkelse som advokat i løbet af januar 2008, løb den første periode fra 1. februar 2008 til 31. januar 2011 – og så fremdeles. Derved har alle landets advokater den 1. i en måned som startdato for den individuelle 3-årige periode, hvilket gør såvel beregning som administration lettere. Se også afsnittet om advokatfuldmægtige, idet skiftet fra fuldmægtig til advokat ikke har betydning for beregningen af perioden.

For EU-advokater regnes den 3-årige periode fra den 1. i den førstkommende måned efter tidspunktet for registrering hos Advokatsamfundet, dog tidligst fra den 1. januar 2008.

Har man deponeret sin beskikkelse forud for den 1. januar 2008, og udleveres den efter 1. januar 2008, løber den 3-årige periode fra den 1. i den førstkommende måned efter genudleveringen. Deponerer man i løbet af en 3-årig periode suspenderes kravet om efteruddannelse, således at perioden sættes i bero fra deponeringen til genudleveringen.

- Advokatfuldmægtige

Alle der autoriseres som advokatfuldmægtig i Danmark, er omfattet af kravet i retsplejelovens § 126, stk. 5, om deltagelse i løbende efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet.

Den 3-årige periode for advokatfuldmægtige regnes fra den 1. i den førstkommende måned efter opnåelse af autorisation som advokatfuldmægtig, dog tidligst fra den 1. januar 2008.

For alle, der var autoriseret forud for den 1. januar 2008, løb den første 3-årige periode derfor tidligst fra 1. januar 2008 til 31. december 2010.

Fik man for første gang autorisation i løbet af januar 2008, løb den 3-årige periode fra 1. februar 2008 til 31. januar 2011 – og så fremdeles. Derved har alle landets advokatfuldmægtige den 1. i en måned som startdato for den individuelle 3-årige periode, hvilket gør såvel beregning som administration lettere.

For advokatfuldmægtige betyder det, at de ud over deltagelsen i de 20 dages obligatorisk grunduddannelse, også skal deltage i løbende obligatorisk efteruddannelse. Da den obligatoriske efteruddannelse er et 3-årigt krav, har man dog den mulighed at undlade anden uddannelse det år, hvor grunduddannelsen følges, og i stedet øge omfanget af efteruddannelse i de øvrige to år af den 3-årige periode.

Sekretariatet

- Advokatfuldmægtige – overgangsordning

Autoriserede fuldmægtige, som er tilmeldt den hidtil gældende advokatfuldmægtiguddannelse (jf. bekendtgørelse nr. 1129 af 13. december 1996 med senere ændringer), bliver dog tidligst omfattet af efteruddannelseskravet, når de har gennemført deres fuldmægtiguddannelses obligatoriske kurser, eller når disse ikke længere udbydes af Advokatsamfundet. Sidste gang den almindelige del på den hidtidige fuldmægtiguddannelse blev udbudt, var for det hold, som begyndte i august 2007, og special del blev udbudt sidste gang i efteråret 2009.

For disse fuldmægtige gælder det, at den første 3-årige efteruddannelsesperiode begynder at løbe fra den 1. i den førstkommende måned efter, at fuldmægtigen har deltaget i sit sidste kursus på advokatuddannelsen.

Vælger fuldmægtigen ikke at færdiggøre advokatuddannelsen løber den første 3-årige efteruddannelsesperiode fra den 1. i den førstkommende måned efter, at det sidste kursus på den eksisterende advokatuddannelse blev gennemført, dvs. fra 1. december 2008.

Overgangen fra fuldmægtig til advokat

Opnåelse af beskikkelse betyder ikke, at den igangværende efteruddannelsesperiode afsluttes. Efter opnået beskikkelse fortsætter efteruddannelsesperioden for den nye advokat således uændret indtil periodens naturlige udløb, hvorefter en ny påbegyndes. Dog har overgangen fra fuldmægtig til advokat i relation til efteruddannelse den betydning, at ansvaret for opfyldelse af kravet, herunder indberetning om opfyldelse af kravet, overgår fra principalen til den nye advokat.

Grønland

Justitsministeriet har oplyst, at advokater og advokatfuldmægtige, som både før og efter 1. januar 2010 har været etableret i Grønland uanset beskikkelsesgrundlag, er omfattet af bekendtgørelse nr. 1366 af 16. december 2009 for Grønland om løbende obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige, hvorfor pligten til løbende obligatorisk efteruddannelse for disse advokater og advokatfuldmægtiges vedkommende først er indtrådt med virkning fra den 1. januar 2010.

Opmærksomheden henledes på, at der ikke er fuldstændigt sammenfald mellem bekendtgørelsen for Grønland og bekendtgørelsen for Danmark, idet de ændringer, som bekendtgørelse nr. 820 af 25. juni 2010 medførte i Danmark, ikke er gennemført for Grønland. Advokatsamfundet har gjort Justitsministeriet opmærksom på problemstillingen.

Sekretariatet

Færøerne

Justitsministeriet har oplyst, at alle advokater og advokatfuldmægtige, som både før og efter 1. januar 2010 har været etableret på Færøerne, efter deres opfattelse er omfattet af bekendtgørelse nr. 1251 af 14. december 2009 for Færøerne om løbende obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige. Dette gælder, selv om de pågældende advokater er beskikket i medfør af den danske retsplejelov. Pligten til løbende obligatorisk efteruddannelse er gældende med virkning fra den 1. januar 2010.

Opmærksomheden henledes på, at der for indeværende ikke er fuldstændigt sammenfald mellem bekendtgørelsen for Færøerne og bekendtgørelsen for Danmark, idet de ændringer, som bekendtgørelse nr. 820 af 25. juni 2010 medførte i Danmark, ikke er gennemført for Færøerne. Advokatsamfundet har gjort Justitsministeriet opmærksom på problemstillingen.

Hvem betaler

Det følger af retsplejelovens § 126, stk. 5, at en advokat skal afholde udgifterne til efteruddannelse for de fuldmægtige, der er autoriserede under advokaten.

Der er ikke derudover taget stilling til, hvem der skal betale for f.eks. en virksomhedsadvokat eller en ansat advokats efteruddannelse, hvorfor dette må afklares konkret med arbejdsgiveren.

Hvilken type efteruddannelse

- Generelt

Ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 1, defineres efteruddannelse af betydning for advokaterhvervet som undervisning, der enten er af generel betydning for udøvelsen af advokaterhvervet eller har konkret betydning for den pågældende advokatfuldmægtigs eller advokats varetægelse af arbejdsopgaverne. Også ikke-juridiske kurser kan anses for at leve op til kravet i § 2.

Udover kursusvirksomhed ("undervisning") anses også undervisningsvirksomhed og forfattervirksomhed som efteruddannelse, hvis visse nærmere krav er opfyldt. Endelig anses frivillig rådgivning i advokatvagter og på retshjælpskontorer, som ydes af advokatfuldmægtige, også under visse betingelser som efteruddannelse.

Der udstedes ikke godkendelse af påtænkte eller udførte efteruddannelsesaktiviteter – hverken til udbydere, advokater eller advokatfuldmægtige. Det er således principielt advokaten eller fuldmægtigen selv, der ved indberetningen skal foretage en vurdering af, om en gennemført efteruddannelsesaktivitet ligger inden for rammerne af reglerne om obligatorisk efteruddannelse og derfor kan medregnes. Advokatrådet tager alene

Sekretariatet

stilling til den enkeltes konkrete efteruddannelsesaktiviteter i forbindelse med tilsynsbesøg, jf. også afsnittet herom.

Advokatsamfundets sekretariat vil kunne yde vejledning omkring bekendtgørelsens regler, herunder de bagvedliggende hensyn, samt drøftelserne i forbindelse med reglernes tilblivelse, hvilket vil kunne være en hjælp i forhold til den enkeltes vurdering af påtænkte efteruddannelsesaktiviteter.

I takt med udviklingen af praksis omkring reglerne vedrørende efteruddannelse vil der i videst muligt omfang blive orienteret derom via dette FAQ dokument og Advokaten.

Det faktum, at et undervisningsforløb måtte være godkendt af et andet lands myndighed, herunder i henhold til efteruddannelsesregler for andre faggrupper end advokater, kan ikke uden videre lægges til grund i forhold til de danske regler om obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige. Det antal lektioner, som kan medregnes efter de danske regler, beror derfor i sidste ende altid på en konkret vurdering af programmet.

Kursusvirksomhed

- Kurser af generel betydning for udøvelse af advokaterhvervet

Vil advokatens/advokatfuldmægtigens deltagelse i et givent kursus have en positiv virkning på varetagelsen af klienternes sager og/eller advokatens/advokatfuldmægtigens generelle rolle i retssamfundet?

Kan dette spørgsmål besvares bekræftende, vil der være en formodning for, at deltagelse i det pågældende kursus opfylder kravet om at være af betydning for udøvelsen af advokaterhvervet eller af betydning for den pågældendes varetagelse af arbejdsopgaverne.

Efteruddannelse af generel betydning for udøvelse af advokaterhvervet vil derfor som udgangspunkt omfatte alle traditionelle juridiske efteruddannelseskurser målrettet mod uddannede jurister, men vil f.eks. også kunne omfatte juridiske kursusfag på universiteternes tompladsordning, længerevarende uddannelser såsom uddannelserne til voldgiftsdommer, mediator eller bestyrelsesmedlem samt juridiske sprogkurser, kurser inden for corporate social responsibility, advokatret, etik m.fl.

- Kurser af konkret betydning for udøvelse af advokaterhvervet

Efteruddannelse af konkret betydning for varetagelse af arbejdsopgaverne kan f.eks. være patentadvokatens kurser inden for en bestemt teknisk disciplin,

Sekretariatet

familieretsadvokatens kursus i konfliktløsning, advokatfuldmægtigens kursus i retorik eller virksomhedsadvokatens kursus i lobbyisme.

Der er således tale om kurser, som ud fra den konkrete advokats/advokatfuldmægtigs arbejdsopgaver og personlige forudsætninger kan anses for at bidrage til at højne advokatens/advokatfuldmægtigens ydelser.

Det er ikke udelukket, at også efteruddannelse inden for projektledelse, ledelse, human ressourcer, psykologi osv. vil falde inden for § 2. Kravet om obligatorisk efteruddannelse hviler på et hensyn til klienten. Enten skal advokatens juridiske kompetence vedligeholdes eller udvides eller også skal kurserne højne advokatens personlige forudsætninger i opgavevaretagelsen. At kurser inden for bl.a. ledelse og kurser inden for personlig udvikling som udgangspunkt anses for omfattet af efteruddannelsesbegrebet i bekendtgørelsen, er derfor ikke begrundet i hensyn til driftsoptimering, men i en formodning for, at indblik i f.eks. ledelsesteori m.v. også kan kvalificere rådgivningen af f.eks. erhvervs klienter, ligesom kurser inden for retorik, pædagogik, spørgeteknikker og stresshåndtering m.v. kan kvalificere f.eks. procedureadvokaten.

- Fagligt niveau

At kurser er målrettet andre faggrupper end advokater og advokatfuldmægtige medfører ikke i sig selv, at sådanne kurser ikke kan anses for at leve op til kravet i § 2 i bekendtgørelsen, hvorefter obligatorisk efteruddannelse af advokater og advokatfuldmægtige skal være af generel betydning for udøvelsen af advokaterhvervet, eller af konkret betydning for den pågældende advokatfuldmægtigs eller advokats varetagelse af arbejdsopgaverne. Således vil f.eks. kurser målrettet den meget erfarne sekretær efter omstændighederne kunne være af relevans for f.eks. en advokatfuldmægtig, ligesom også kurser målrettet andre erfarne faggrupper konkret vil kunne være af relevans for advokater og advokatfuldmægtige.

- Almene færdigheder og IT

Som udgangspunkt vil almene færdigheder såsom retskrivning, PC kurser m.v. ikke kunne tælle som løbende obligatorisk efteruddannelse af generel betydning for udøvelse af advokaterhvervet. Sådant efteruddannelse skal derfor vurderes som værende af konkret betydning for den pågældendes udøvelse af advokaterhvervet, hvis det skal kunne medregnes som efteruddannelse. Uddannelse i særlige sagshåndteringssystemer til bestemte sagstyper vil ikke blive anset som efteruddannelse, ligesom kurser i anvendelse af LinkedIn og andre IT-værktøjer med henblik på opbygning og vedligeholdelse af netværk som udgangspunkt heller ikke vil kunne medregnes som efteruddannelse. Derimod vil

Sekretariatet

uddannelse i brug af egentlige IT-juridiske værktøjer såsom f.eks. UfR, Karnov, FED, digital tinglysning m.fl. kunne anses for at være relevant efteruddannelse.

- Frivillig deltagelse på grunduddannelse

Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 1, at deltagelse i grunduddannelsen for advokater ikke anses for efteruddannelse. For advokater og advokatfuldmægtige, der er blevet kandidater før 1997 og dermed ikke skal deltage i grunduddannelsen eller gå til advokateksamen som betingelse for at opnå beskikkelse, vil frivillig deltagelse i grunduddannelsen efter 1. januar 2008 dog kunne tælle med som obligatorisk efteruddannelse, jf. § 2, stk. 2.

- Salg/salg fremme

Det afgørende for vurderingen af bekendtgørelsens relevanskrav i § 2 er fortsat, at efteruddannelseskurset anses for at bidrage til at højne advokatens/advokatfuldmægtigens ydelser. Det rene canvas-salgskursus, som kun har mersalg for øje, vil derfor næppe kunne anses for omfattet. Det vil derimod, som udgangspunkt, kurser som i højere grad har fokus på f.eks. indlæring af spørgeteknikker m.v., som gør advokaten bedre egnet til at afdække klientens behov og ønsker, idet sådanne kurser vil komme klienten til gode.

- Sprogkurser

Sprogkurser kan almindeligvis anses for at opfylde kravet i bekendtgørelsens § 2, hvis de muliggør advokatens/advokatfuldmægtigens virke i et globalt marked, hvorfor kurser af erhvervsmæssigt eller juridisk tilsnit uden tvivl vil være relevante. Også lavere niveau end universitetsniveau vil kunne tælle med, idet basisundervisning på f.eks. aftenskoleniveau dog ikke vil kunne forventes accepteret.

- Personlig udvikling m.v.

Kurser af denne art, f.eks. retorik, præsentationsteknik o.lign., vil som udgangspunkt blive anset for at være af generel betydning for udøvelse af advokaterhvervet. Også kurser på et vist niveau inden for stresshåndtering, personlig planlægning og coaching anses for omfattet, idet de egenskaber og værktøjer sådan uddannelse kan give må antages at have en positiv indvirkning på advokatens/advokatfuldmægtigens forudsætninger for at levere advokatytelser af høj kvalitet.

- Udenlandsk beskikkelse som advokat

Om uddannelse til advokat i udlandet – dvs. opnåelse af titlen solicitor, Rechtsanwalt el.lign. – vil kunne medregnes som efteruddannelse, vil bero på konkrete vurderinger i forhold til bekendtgørelsens krav.

Sekretariatet

- Ph.d.-forløb

Ph.d.-forløb kan ikke i sig selv anses for tre års løbende obligatorisk efteruddannelse. For så vidt angår juridiske ph.d. forløb, vil undervisnings- og kursusaktiviteter, der indgår i studiet, dog kunne tælle med under iagttagelse af bekendtgørelsens krav til sådanne aktiviteter. Ligeledes vil selve afhandlingen kunne tælle med efter bekendtgørelsens regler om forfattervirksomhed.

Har man lovligt forfald fra stillingen som advokatfuldmægtig eller advokat for at følge efteruddannelse omfattet af § 2, f.eks. et ph.d.-forløb, giver dette ikke adgang til reduktion af kravet på 54 lektioner, jf. afsnittet om reduktion og bekendtgørelsens § 89, stk. 3.

Har man lovlig orlov fra såvel et ph.d.-forløb som samtidig stilling som advokatfuldmægtig eller advokat, vil der dog efter en konkret vurdering kunne ske reduktion efter reglen i bekendtgørelsens § 8, stk. 3, jf. § 9.

- L.L.M

L.L.M.-forløb, som man deltager i efter opnåelse af den danske kandidattitel (L.L.M.), vil som udgangspunkt kunne tælle med under iagttagelse af de sædvanlige krav til relevans. Det er dog alene selve undervisningsdelen, der vil kunne tælle med, og ikke det tidsforbrug, der forventes anvendt til selvstudier, research og skrivning af større, herunder afsluttende opgaver. Det vil derfor være væsentligt, at man fra udbyderen af sådanne L.L.M.-forløb sikrer sig dokumentation for, hvor mange lektioners undervisning, der deltages i under forløbet.

Opgaver, der er skrevet i forbindelse med forløbet, kan – hvis de offentliggøres – medregnes som forfatterskab, jf. bekendtgørelsens § 6.

- Interne forløb

Interne forløb vil som udgangspunkt opfylde relevanskravet i bekendtgørelsens § 2. Det er dog en forudsætning, at forløbet ikke må være så snævert anlagt, at det alene har relevans for udøvelse af erhvervet på den pågældende aktuelle arbejdsplads. Kurser i interne edb-systemer o.lign. vil derfor ikke kunne tælle med.

- Gå hjem møder o.lign.

Gå hjem møder vil ofte have en kortere varighed end 3 gange 45 minutter, som er det almindelige krav til varigheden af et efteruddannelsesforløb, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 1.

Sekretariatet

Efter Advokatrådets opfattelse vil 3 gå hjem møder af hver 45 minutters varighed over tre dage efter en konkret vurdering imidlertid kunne opfylde kravet, hvis møderne kan betragtes som et samlet forløb, f.eks. fordi det er emner inden for familieretten, der berøres alle tre gange.

- Foreningskurser

De forskellige advokatforeningers kurser skal overholde de samme krav som andre kurser for at kunne tælle med som løbende obligatorisk efteruddannelse. Det er således alene faglige indslag og ikke generalforsamlinger, beretninger m.v. der kan medregnes, når omfanget af lektioner opgøres, og der skal fremlægges dokumentation for deltagelsen.

- "Fagdage" o.lign.

Fagdage og tilsvarende faglige arrangementer indeholder ofte en række forskellige tilbud til deltagerne om mindre kurser vedrørende en række forskellige emner. Sådanne fagdage kan principielt medregnes som efteruddannelse, men det er vigtigt, at kravet om, at der skal være tale om minimum 3 gange 45 minutters uddannelse med en sammenhæng mellem de enkelte emner, iagttages, når deltageren sammensætter sit individuelle forløb af de enkelte moduler.

Deltageren bør desuden på dokumentation for deltagelse i forløbet indikere hvilke af modulerne, man har deltaget i.

- E-learning

E-learning eller tilsvarende it-baseret undervisning kan udgøre efteruddannelse, hvis betingelserne i efteruddannelsesbekendtgørelsens §§ 2 og 3 er opfyldte.

Det er Advokatrådets opfattelse, at e-learning i bekendtgørelsens forstand må forudsætte et vist minimum af interaktivitet, hvorfor den blotte adgang til tekst-, lyd- eller videomateriale ikke i sig selv kan anses for at opfylde bekendtgørelsens krav.

Interaktivitet: Interaktivitet kan variere afhængig af formatet og vil bero på en samlet vurdering. Forhold der kan indgå i den samlede vurdering kan eksempelvis være:

- at deltageren har været logget ind på websiden, applikationen eller lignende,
- hvor på websiden, applikationen eller lignende deltageren har befundet sig,
- hvor længe deltageren har været aktiv på websiden, applikationen eller lignende.
- adgang til at spørge underviseren, eksempelvis via en chatfunktion,
- at deltageren viser at have forstået undervisningsmaterialet,
- at deltageren har registreret koder, hvis antal ikke er kendt i forvejen, og som alene kan tilvejebringes ved at behandle hele undervisningsmaterialet.

Sekretariatet

Hvor alle ovenstående kriterier efterkommes, vil kravet om interaktivitet som udgangspunkt være opfyldt. Dog kan kravene til interaktivitet variere, afhængigt af e-learning forløbets format.

Eksempel 1: Et live webinar vil som udgangspunkt opfylde kravene om interaktivitet, hvor deltageren er logget ind, hvor der er løbende kontrol af tilstedeværelse, og hvor det er teknisk muligt for deltageren løbende at stille spørgsmål til underviseren. I dette eksempel er det afgørende, at kravet om interaktivitet opfyldes i samme omfang som ved et fysisk kursus.

Eksempel 2: Et kursus, hvor undervisningsmaterialet præsenteres i ren lydformat, for eksempel podcasts, kan ikke godkendes, medmindre kravet om interaktivitet er opfyldt. Kravet om interaktivitet kan opfyldes ved at deltageren besvarer spørgsmål til undervisningsmaterialet. Spørgsmål om forståelse kan stilles undervejs og/eller afslutningsvist.

Eksempel 3: En anden måde hvorpå kravet om interaktivitet kan opfyldes ved podcasts er, at deltageren på tilfældige tidspunkter ved aflytningen præsenteres for tilfældige koder, hvis antal ikke kendes på forhånd, og som deltageren efterfølgende skal registrere for at dokumentere aflytningen over for udbyderen. Endelig kan kravet om interaktivitet opfyldes ved at kombinere spørgsmål og tilfældige koder.

Dokumentation: Interaktiviteten skal deltageren kunne dokumentere over for Advokatsamfundet. Kursusudbyderne skal stille tilstrækkelig dokumentation til rådighed for deltagerens interaktivitet.

Beregning af lektioner: Den tid, hvor undervisningsmaterialet præsenteres mundtligt eller ved video, kan medregnes til efteruddannelseslektioner. Tid medgået til besvarelse af spørgsmål til undervisningsmaterialet vil kunne medregnes et i rimeligt omfang, som fastsat af kursusudbyderen. Anvender deltageren længere tid, end det af kursusudbyderen fastsatte, kan den overskydende tid således ikke medregnes til opfyldelse af efteruddannelsesforpligtelsen.

- Udlandet, herunder IBA

Der skelnes ikke mellem kurser i ind- og udland. Der er på Advokatsamfundets hjemmeside posteret en engelsk erklæring, som man kan henvise udenlandske kursusudbydere til at anvende med henblik på opfyldelse af bekendtgørelsens krav om dokumentation for deltagelse. For så vidt angår IBA og mange andre udenlandske eller internationale udbydere af efteruddannelse skal man være

Sekretariatet

opmærksom på, at deres kursusbeviser ofte udstedes i klokketimer og ikke i 45 minutters lektioner. Antallet af timer på f.eks. IBA kursusbeviser må derfor ganges med 60 og divideres med 45 for at få lektionsantallet frem.

Man bør endvidere være opmærksom på kravet om, at der skal være tale om et samlet forløb på 3 gange 45 minutter, når man sammensætter et forløb, da der skal være en vis faglig sammenhæng i forløbet. Man bør derfor også på dokumentation for deltagelse i forløbet indikere hvilke modulerne, man har deltaget i.

Det faktum, at et undervisningsforløb måtte være godkendt af et andet lands myndighed, herunder i henhold til efteruddannelsesregler for andre faggrupper end advokater, kan ikke uden videre lægges til grund i forhold til de danske regler om obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige. Det antal lektioner, som kan medregnes efter de danske regler, beror derfor i sidste ende altid på en konkret vurdering af programmet. Der består dog en vis formodning for, at forløb godkendt af andre advokatsamfund, som udgangspunkt må anses at opfylde bekendtgørelsens relevanskrav i § 2.

Undervisningsvirksomhed

- Generelt

Efter § 5 i bekendtgørelsen kan undervisningsvirksomhed anses for efteruddannelse, hvis underviserens egen deltagelse i undervisningen ville opfylde kravet i § 2. Underviseren skal derfor foretage en vurdering omkring kursets relevans svarende til den vurdering, der skulle foretages, hvis underviseren selv ville deltage i kurset som efteruddannelse. Med andre ord: kan man med rimelighed sige, at en advokat eller advokatfuldmægtigs deltagelse i den pågældende undervisning vil kunne være af betydning for den pågældendes udøvelse af advokaterhvervet og dermed sikre kvaliteten af advokatens/fuldmægtigens ydelse, da må det have formodningen for sig, at en advokat eller advokatfuldmægtig, der underviser på faget, kan lade undervisningsvirksomheden tælle med.

Hvis man f.eks. har en bibeskæftigelse som undervisningsassistent eller ekstern lektor på et af universiteternes juridiske fakulteter, vil den undervisning, som man forestår, kunne godskrives med maksimalt 27 lektioner for hver 3-års periode. Underviser man f.eks. i et fag på grunduddannelsen, som strækker sig over flere semestre i en efteruddannelsesperiode, og underviser man i alt mere end 27 lektioner, vil det i denne periode kun kunne tælle med 27 lektioner.

Gentager man i løbet af den 3-årige periode "i det væsentlige ens undervisningsforløb", f.eks. fordi man hvert år underviser 10 lektioner i grundlæggende formueret efter det samme pensum/samme lærebog i evt. skiftende udgaver, vil det dog kun kunne tælle med én gang inden for en efteruddannelsesperiode, dvs. med maksimalt 10 lektioner. Der vil i disse tilfælde

Sekretariatet

ikke kunne ske overførsel af den undervisning, der "bliver i overskud" til den efterfølgende 3-årige periode.

Sker der væsentlige ændringer i pensum eller undervisningsforløbet, vil dette efter en konkret vurdering kunne føre til, at hvert forløb kan tælle med inden for de maksimalt 27 lektioner.

Det er også i forhold til undervisningsvirksomhed et krav, at der er tale om undervisning på et vist fagligt niveau, således at det normalt er et krav, at deltagelse i kurset forudsætter en gymnasial uddannelse eller en ikke ubetydelig og relevant erhvervs erfaring. Undervisning på handelsskolerne vil således f.eks. ikke kunne tælle med i modsætning til undervisning på handelshøjskolerne, akademiuddannelser o.lign., hvor optagelse forudsætter en adgangsgivende gymnasial uddannelse. Tilsvarende vil undervisning på advokatsekretæruddannelser næppe kunne tælle med, mens undervisning af elitesekretærer og erfarne HR-chefer efter en konkret vurdering vil kunne være omfattet.

Ikke kun traditionel katederundervisning, men også mere moderne undervisningsformer, som i højere grad inddrager deltagerne, vil kunne tælle med, idet hverken forberedelsestid, udarbejdelse af noter/kompendium/opgaver el.lign. og den rene "stående til rådighed" dog ikke kan tælles med ved opgørelse af lektionsantallet.

- Dokumentation af undervisningsvirksomhed

Undervisningsvirksomhed vil typisk kunne dokumenteres ved ansættelsesbevis eller bekræftelse af hvervet fra kursusudbyderen/arrangøren.

- Flere underviser på samme forløb

Hvor flere underviser sammen, vil der ofte være taget stilling til det tidsforbrug, der honoreres, hvilket vil kunne tjene som grundlag for stillingtagen til, hvor mange lektioner undervisningen kan tælle med. Forelægger der ikke særskilt angivelse af den enkeltes antal lektioner, må antallet af lektioner fordeles forholdsmæssigt mellem de forskellige undervisere.

Det vil kun være muligt at medregne det fulde undervisningsforløb for alle undervisere, hvis det med sikkerhed kan lægges til grund, at alle undervisere "er på" under hele forløbet.

Det bemærkes, at det er Advokatrådets opfattelse, at man som hovedregel enten må anses som underviser eller som deltager i et undervisningsforløb, således at man altså normalt ikke kan betragtes som deltager i undervisning for så vidt angår den del af undervisningen, som ens kollega varetager. En undtagelse herfra kan dog f.eks. være

Sekretariatet

deltagelse i større konferencer, hvor man selv har et indlæg, og derefter deltager i arrangementet på lige fod med andre tilhørere.

Forfattervirksomhed

Advokater og advokatfuldmægtige, der udøver forfatterskab, kan efter bekendtgørelsens § 6, stk. 1, medregne aktiviteten som efteruddannelse, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- Man er forfatter eller medforfatter til et juridisk faglitterært, der udgives af et forlag,
- Man er forfatter eller medforfatter til en juridisk faglig artikel, som offentliggøres i et tidsskrift efter forudgående kontrol af det faglige niveau foretaget af tidsskriftets redaktion, eller
- Man er forfatter eller medforfatter til en juridisk forskningsafhandling, herunder f.eks. en ph.d.-afhandling.

Forfattervirksomhed kan højst medregnes med 18 lektioner for hver 3-årsperiode, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2.

Også hverv som kommentator på Karnov, bidragsydere til Juridisk Formularbog og lignende publikationer, hvor der er tale om ajourføring og videreudvikling af eksisterende tekst og beskrivelse af retspraksis, må anses for omfattet af begrebet ”faglitterært værk”, hvorimod redaktionshvervet, herunder Karnov, ikke anses for omfattet af bekendtgørelsens efteruddannelsesbegreb, jf. herved § 2 og § 6.

Det afhænger af en konkret vurdering, om bidrag til interne nyhedsbreve, der ofte vil have en intern redaktion og klienter som primær målgruppe, kan medregnes. Det må i den forbindelse være et krav, at nyhedsbrevet kan ligestilles med et ”tidsskrift”, jf. § 6, stk. 1, nr. 2, således at der er foretaget en forudgående kontrol af indholdets faglige niveau, hvilket forfatteren vil skulle kunne godtgøre. Tilsvarende gælder ved indlæg i form af kronikker eller brevkassesvar i landsdækkende medier.

Offentliggøres et juridisk speciale i f.eks. Justicia, vil også dette kunne opfylde kravene til forfattervirksomhed.

Det gør ikke nogen forskel, at der er tale om elektroniske udgivelser. At et forlag ”udliciterer” redaktionsopgaven er heller ikke af betydning. Kravene om henholdsvis udgivelse via forlag eller forudgående kontrol af fagligt niveau foretaget af redaktion gælder således også for elektroniske værker og artikler.

Omregningen til lektioner sker således, at 2340 tegn eksklusive mellemrum omregnes til én lektion. Er der flere forfattere, sker beregningen på grundlag af den pågældende forfatters andel i udgivelsen mv., jf. § 6, stk. 3. Opgørelsen vil ofte kunne give ”skæve” tal, og der rundes så ned til én decimal. Er man flere forfattere på samme værk må man selv angive, hvor stor en del (sider, kapitler m.v.) man har i

Sekretariatet

den pågældende udgivelse, således at antal tegn ekskl. mellemrum kan beregnes til brug for omregning til lektioner, jf. § 6, stk. 3. Man bør naturligvis altid sikre sig, at værket foreligger i elektronisk form, således at antal tegn kan opgøres elektronisk, hvis Advokatrådet forlanger dokumentation for forfattervirksomheden.

Udgivelsestidspunktet er afgørende for i hvilken efteruddannelsesperiode forfattervirksomheden kan medregnes.

Rådgivning i Advokatvagten og på retshjælpskontorer

Rådgivning ydet af autoriserede advokatfuldmægtige i advokatvagter eller på retshjælpskontorer, kan betragtes som efteruddannelse, hvis betingelserne i bekendtgørelsen i øvrigt er opfyldt. Deltagelsen i rådgivningsarbejdet kan primært være medvirkende til at styrke advokatfuldmægtigens kvalifikationer i forhold til direkte klientkontakt, og det er derfor Advokatrådets opfattelse, at tidsforskudt rådgivning i Advokatvagten og på retshjælpskontorer i udgangspunktet kan betragtes som et sammenhængende forløb. Rådgiver advokatfuldmægtigen eksempelvis i Advokatvagten eller på retshjælpskontorer tre forskellige dage à hver minimum 45 minutters varighed, vil kravet i bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 1 om, at efteruddannelse skal være af minimum 3 x 45 minutters varighed, således være iagttaget.

Kravene til dokumentation for opfyldelse af kravene i § 3 anses i øvrigt for opfyldt, når der foreligger en skriftlig erklæring, udstedt af ledelsen af advokatvagten eller retshjælpskontoret, indeholdende en bekræftelse på fuldmægtigens deltagelse i rådgivningen og omfanget heraf. På Advokatsamfundets hjemmeside findes et eksempel på en sådan erklæring, som enhver er velkommen til at kopiere eller lade sig inspirere af.

Rådgivningsvirksomhed kan maksimalt godskrives med 18 lektioner for hver 3-års periode, og overskydende lektioner kan ikke overføres til en efterfølgende periode.

Ændringsbekendtgørelse nr. 820 af 25. juni 2010 muliggør, at rådgivning i Advokatvagten og på retshjælpskontorer ydet af advokatfuldmægtige 1. januar 2008 eller senere kan medregnes som obligatorisk efteruddannelse for den pågældende advokatfuldmægtig.

Andre aktiviteter

- Censorvirksomhed

Det er Advokatrådets opfattelse, at censorvirksomhed som hovedregel ikke kan medregnes som efteruddannelse. Det kan dog bero på en konkret vurdering, om der i særlige tilfælde kan medregnes censorarbejde på højt niveau (ph.d.-niveau eller

Sekretariatet

højere), hvis det konkret kan lægges til grund, at der er tale om en virksomhed, der udgør en selvstændig videnskabelig indsats på linje med forfattervirksomhed.

- Processpil

Advokatrådet har taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt interne processpil tilrettelagt for en advokatvirksomheds fuldmægtige som led i deres uddannelsesforløb, kan medregnes som efteruddannelse. Det er i den forbindelse rådets opfattelse, at retssagsbehandling må anses for at være en så integreret del af den daglige uddannelse af advokatfuldmægtige, at træning heri via et processpil eller lign. ikke kan anses som obligatorisk efteruddannelse omfattet af bekendtgørelsens § 2.

Deltagelse som dommer i processpil findes umiddelbart at måtte sidestilles med censorvirksomhed, og deltagelsen vil altså normalt ikke kunne medregnes som efteruddannelse.

- Konstitueringer

Bekendtgørelsen giver ikke hjemmel til, at konstitueringer som landsdommer eller tilsvarende kan tælle med som løbende obligatorisk efteruddannelse. Det bemærkes i den forbindelse, at advokatbeskikkelsen altid vil skulle deponeres under konstitueringen, og at der ikke efter de gældende regler er hjemmel til at medregne efteruddannelse, der er gennemført i periode med deponering. Advokatrådet har ikke umiddelbart fundet grundlag for at søge tilvejebragt en særlig hjemmel til, at konstitueringer – uanset deponeringen – kan tælle med.

- Lægdommer og sæde i ankenævn

Sådanne hverv anses ikke for at kunne omfattes af bekendtgørelsens efteruddannelsesbegreb.

- Paneldebatter

Deltagelse i paneldebatter vedrørende retlige emner, herunder retspolitik, vurderes ikke at have et sådan efteruddannende element, at det kan anses for omfattet af bekendtgørelsens definition på efteruddannelse af betydning for udøvelse af advokaterhvervet eller den pågældendes udøvelse af arbejdsopgaverne, herunder definitionen på undervisningsvirksomhed.

- Lovforberedende arbejde, kollegialt arbejde mv.

Det er Advokatrådets opfattelse, at deltagelse i lovforberedende arbejde samt kollegialt arbejde, herunder deltagelse i udvalg samt udfærdigelse af udkast til høringssvar, ikke kan medregnes som efteruddannelse.

Sekretariatet

Formkrav

- Varighed

De 54 lektioner over en 3-årig periode svarer gennemsnitligt til 18 lektioner om året eller tre hele kursusdage pr. år af hver 6 lektioner. Det afhænger af det konkrete program for en aktivitet, hvor mange lektioner der kan medregnes.

For at kunne anses for efteruddannelse skal forløbet være på minimum 3 lektioner af 45 minutters varighed. Det er dog ikke et krav, at de 3 lektioner ligger i umiddelbar sammenhæng med hinanden, hvis der i øvrigt er tale om et sammenhængende forløb.

Tilsvarende kan et kursus, der i sig selv er på minimum 3 gange 45 minutter, være bygget op af moduler, som hver for sig er kortere end 3 gange 45 minutter, idet det er afgørende, at selve kurset er på minimum 3 gange 45 minutter, og at der er tale om et sammenhængende forløb. Et 4 lektioners kursus, der indeholder to lektioner skatteret og to lektioner arveret, opfylder eksempelvis kravet (3 gange 45 minutter), hvis kurset f.eks. handler om arveretten i skatteretlig belysning, men opfylder næppe kravet (3 gange 45 minutter) hvis det f.eks. er to timer om emner inden for skatteretten, som ingen forbindelse har til arveretten og omvendt.

- ½ timer

Så længe et forløb opfylder kravet om minimum 3 gange 45 minutters varighed vil ½ timer derudover også kunne tælles med.

- Delvis deltagelse

Det er Advokatrådets opfattelse, at delvis deltagelse i et kursusforløb efter en konkret vurdering vil kunne tælle med, hvis den delvise deltagelse kan forventes at kunne give et selvstændigt udbytte af det planlagte undervisningsforløb. Sådant delvis deltagelse må dog altid leve op til minimumskravet om 3 gange 45 minutters lektioner.

Det beror på den enkelte kursusudbyder, om der kan udstedes bevis for delvis deltagelse.

- Dokumentation for deltagelse

Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 1, at der bl.a. skal fremlægges dokumentation for deltagelse.

Dokumentation for tilmelding og evt. betaling er ikke tilstrækkelig, da kravet er at selve deltagelsen skal dokumenteres, f.eks. i form af et deltagerbevis, der bærer deltagerens navn og underskrives af udbyderen. Hvor et forløb almindeligvis

Sekretariatet

afsluttes med et eksamensbevis/prøvebevis vil også dette kunne dokumentere deltagelse.

På Advokatsamfundets hjemmeside findes to eksempler på deltagerbevis som det står alle frit for at benytte.

Herudover skal programmet el.lign., der dokumenterer indholdet af kurset, opbevares.

Dokumentationen for én efteruddannelsesperiode bør gemmes til udløbet af den efterfølgende efteruddannelsesperiode – dvs. i 3 år efter udløbet af en periode. Benyttes muligheden for at overføre overskydende lektioner vil det, afhængigt af hvornår man har deltaget i de overskydende lektioner, kunne blive relevant at gemme dokumentationen i indtil 9 år.

- Program

Det er efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, et krav, at der – udover deltagerbeviset – foreligger et kursusprogram el.lign., der beskriver undervisningen, herunder dokumenterer antallet af lektioner. Særligt i forhold til ikke-juridiske kurser kan det være vigtigt at gemme programmet sammen med deltagerbeviset til dokumentation af relevanskravets opfyldelse.

- Underviserens kompetencer

Advokatrådet afgiver ikke udtalelser om advokaters faglige kompetencer i relation til eventuel undervisningsvirksomhed, som advokater måtte ønske at engagere sig i. I forbindelse med kontrol og tilsyn vil det være den enkelte advokat, der skal dokumentere, at kravene er opfyldt. I praksis vil underviserens kompetencer almindeligvis fremgå af programmet, og arrangøren vil derfor være nærmest til at sikre sig, at underviserens kompetence kan dokumenteres på forlangende. Oftest vil der være tale om personer, hvis kompetencer er almindeligt kendt. Dokumentation kan derudover typisk bestå af eksamensbeviser og CV., evt. med angivelse af referencer.

Overskydende lektioner

- Overførsel

Kravet om deltagelse i løbende efteruddannelse er et minimumskrav. Gennemfører man mere end 54 lektioner inden for en 3-års periode, kan man overføre overskydende lektioner til den efterfølgende 3-års periode. I forbindelse med den individuelle periodevise indberetning ved udløbet af en 3-års periode, vil det være op til den enkelte, der har overskydende timer, at tage stilling til, om disse ønskes

Sekretariatet

overført til den efterfølgende 3-årige periode. I så fald vil dette kunne registreres i forbindelse med indberetningen.

Der vil maksimalt kunne overføres 54 lektioner, og for forfatter- og undervisningsvirksomhed maksimalt henholdsvis 18 og 27 lektioner. Særligt vedrørende undervisningsvirksomhed bemærkes, at maksimum ikke kan overskrides og dermed overføres ved gentagelse af samme undervisningsforløb, jf. herved afsnittet om undervisningsvirksomhed.

Der vil ikke kunne ske overførelse af ”overskydende” rådgivning i advokatvagter eller på retshjælpskontorer, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2.

- ½ timer

Så længe et forløb opfylder kravet om minimum 3 gange 45 minutters varighed vil ½ timer derudover også kunne tælles med.

Deponering

Har man deponeret sin beskikkelse forud for den 1. januar 2008, og udleveres den først efter 1. januar 2008, vil den 3-årige periode først begynde at løbe fra den 1. i den førstkommende måned efter genudleveringen.

Deponerer man i løbet af en 3-årig periode suspenderes kravet om efteruddannelse, således at perioden sættes i bero fra deponeringen til genudleveringen. Efteruddannelse som man gennemgår, mens perioden er sat i bero, kan ikke medregnes efter bekendtgørelsen.

Eksempel 1

En advokat, hvis 3-årige periode begynder den 1. januar 2008, deltager i løbet af 2008 i 14 timers efteruddannelse, inden advokaten pr. 1. januar 2009 deponerer sin beskikkelse. Den 1. januar 2011 genudleveres beskikkelsen, og kravet om obligatorisk efteruddannelse genaktiveres med virkning fra den 1. i måneden efter udleveringen, dvs. fra den 1. februar 2011. Den 3-årige periode, der begyndte den 1. januar 2008 slutter i dette tilfælde først den 30. januar 2013, da kravet har været suspenderet fra 1. januar 2009 til 30. januar 2011. Advokaten har deltaget i 14 timers efteruddannelse i 2008 og skal derfor deltage i 40 timers efteruddannelse i løbet af 2011 og 2012.

Eksempel 2

En advokat, hvis 3-årige periode begynder den 1. januar 2008, deponerer sin beskikkelse den 1. september 2010 uden at have deltaget i nogen former for efteruddannelse i den mellemliggende periode. Den 1. december 2010 genudleveres beskikkelsen, og kravet om obligatorisk efteruddannelse genaktiveres med virkning

Sekretariatet

fra den 1. i måneden efter udleveringen, dvs. fra den 1. januar 2011. Den 3-årige periode, der begyndte den 1. januar 2008, slutter i dette tilfælde den 30. april 2011, da kravet har været suspenderet i 4 måneder fra 1. september 2010 til 30. december 2010. Advokaten har endnu ikke deltaget i efteruddannelse og skal derfor deltage i mindst 54 lektioners efteruddannelse i løbet af de resterende fire måneder af den 3-årige periode.

Det tidligere krav om indgivelse af erklæring om hidtidig udført efteruddannelse i forbindelse med deponering er ophævet ved bekendtgørelse nr. 820 af 25. juni 2010. En sådan erklæring skal således ikke længere indsendes.

Reduktion af kravet

- Lovligt forfald (sygdom, bevilget orlov el.lign.)

Opretholdes autorisationen som advokatfuldmægtig eller beskikkelsen som advokat, mens man har lovligt forfald på grund af sygdom, bevilget orlov el.lign., kan kravet om efteruddannelse reduceres, jf. § 8, stk. 3, i bekendtgørelsen.

Da kravet om obligatorisk efteruddannelse er ens uanset omfanget af erhvervsaktiviteten, er det i relation til reglen om reduktion afgørende, at den pågældende ikke er beskæftiget som advokatfuldmægtig eller advokat i fraværperioden.

Deltidssygemeldinger berettiger således ikke til reduktion, men der vil være mulighed for at søge om dispensation. Tilsvarende skal der ved barselsorlov være tale om orlov på "fuld tid", og dispensationsmuligheden vil da ikke kunne forventes bragt i anvendelse. Anvendes muligheder for fleksibel barsel, f.eks. i form af 4 dages barsel og 1 dages arbejde vil det således ikke berettige til reduktion og heller ikke falde inden for dispensationsbestemmelsens anvendelsesområde.

Udtrykket bevilget orlov sigter til de lovfæstede orlovstyper. Andre perioder, hvor man ikke arbejder som advokatfuldmægtig eller advokat kan ikke berettige til reduktion, hvis man beholder sin autorisation/beskikkelse i perioden. Det gælder også, hvis man i perioden formelt er bevilget orlov fra en stilling som advokatfuldmægtig/advokat. Udlandsophold, herunder udstationeringer, berettiger således heller ikke til reduktion. Hvis man i disse situationer vil undgå efteruddannelseskravet, må man bringe autorisationen til ophør eller deponere beskikkelsen.

Det fremgår direkte af bestemmelsen, at orlov med henblik på at følge efteruddannelse, heller ikke berettiger til reduktion.

Deltager man i efteruddannelsesaktiviteter i en orlovsperiode, vil aktiviteterne kunne medregnes på trods af reduktionen i kravet om mindst 54 lektioner.

Sekretariatet

- Beregning af reduktion

Ved lovligt forfald fra stillingen skal der ikke søges om dispensation, men der skal ske indberetning af fraværets omfang og det antal lektioner, hvormed der reduceres, i forbindelse med den enkelte advokats periodevise indberetning.

Kravet om mindst 54 lektioners efteruddannelse reduceres over den 3-årige periode med tre lektioner pr. to hele måneders fravær fra stillingen. Holder man f.eks. 6 måneders barselsorlov, bliver det samlede efteruddannelseskraav for den pågældende 3-årige periode derfor reduceret til i alt 45 timer.

Hvis der inden for samme tre årige periode flere gange holdes orlov eller forekommer flere sygdomsperioder, der kan berettige til reduktion, betragtes disse særskilt. De kan derfor ikke kumuleres i forhold til beregningen af reduktion. Perioder på henholdsvis 7 og 5 måneders fravær inden for samme treårig efteruddannelsesperiode vil således give ret til reduktion for i alt 10 måneder (6+4) og ikke for 12 måneder (7+5).

Dispensation

- Generelt

Baggrunden for at der i bekendtgørelsen om løbende obligatorisk efteruddannelse for advokater og advokatfuldmægtige blev indsat en mulighed for dispensation var, at hverken Advokatsamfundet eller Justitsministeriet ønskede, at reglerne om obligatorisk efteruddannelse skulle umuliggøre et rummeligt arbejdsmarked for advokatbranchen.

Samtidig måtte der dog tages behørigt hensyn til, at advokaten bærer et særligt ansvar for alene at beskæftige sig med emner, som advokaten har den fornødne viden om, jf. herved de etiske regler, og at formålet med krav om løbende obligatorisk efteruddannelse er at medvirke til kvalitetssikring af de ydelser som de advokatfuldmægtige og advokaterne leverer.

Ved vurderingen af, om der bør meddeles dispensation og i hvilket omfang, er det de ovenfor nævnte to hensyn – et rummeligt arbejdsmarked og advokatens særlige ansvar - der må afstemmes.

Dispensationsbestemmelsen anses for primært at være tiltænkt personlige, herunder helbredsmæssige problemer af forbigående karakter – uanset årsag – og hvor tilknytning til erhvervet vil være af ikke uvæsentlig subjektiv eller objektiv betydning for muligheden for at problemerne kan overkommes, og hvor reduktion af efteruddannelseskraavet ikke kan forventes at have en negativ indvirkning på den

Sekretariatet

pågældendes ydelser, men derimod en positiv betydning for snarlig tilbagevenden på "fuld kraft".

Benyttelse af adgangen til at dispensere helt fra kravet om 54 lektioners efteruddannelse kan derfor ikke forventes bragt i hyppig anvendelse, men kan blive relevant f.eks. hvor det på tidspunktet for ansøgning samtidig vides og dokumenteres, at målet er en fornuftig afvikling af advokatens praksis inden for en kortere tidsramme, eller hvor der i perioden, der leder op til ansøgningen, har været gennemført en megen intensiv efteruddannelse inden for det område, som man fortsat vil være beskæftiget med.

Der kan dog også være sager, hvor situationen er stationær for advokaten, samtidig med, at der ikke synes at være planer om en afvikling af virksomheden, f.eks. oplysning om fleksjob ordning i egen virksomhed.

Der er ikke hjemmel til at give dispensation således at efteruddannelse gennemført forud for bekendtgørelsens ikrafttræden kan tælles med.

- Krav til ansøgningen

En dispensation knytter sig til den enkeltes aktuelle 3-årige periode, og må derfor søges forud for udløbet af den periode, som dispensationen ønskes for. Søger der om varig dispensation, må der derfor søges inden udløbet af første 3-årige periode.

Ved indgivelse af en ansøgning om dispensation redegøres for baggrunden for ansøgning om dispensation, ligesom der i videst muligt omfang fremlægges dokumentation for disse forhold, og deres indvirkning på arbejdsevnen og muligheden for at påtage sig efteruddannelse.

Herudover bør der fremsendes dokumentation for den efteruddannelse man eventuelt måtte have gennemført forud for ansøgningen.

En dispensation vil blive givet i kvota af henholdsvis 3, 6, 9, 12, 15 eller 18 timer, og det er Advokatrådets opfattelse, at den maksimale delvise dispensation for en 3-årig periode, når henses til formålet med obligatorisk efteruddannelse og baggrunden for dispensationsbestemmelsen, som hovedregel ikke vil kunne overstige 36 timer, dvs. en reduktion med 2/3 i forhold til det fulde krav om 54 lektioners efteruddannelse

- Alder, handicaps og beskeden erhvervsmæssig aktivitet

Fremskreden alder, handicaps og beskeden erhvervsmæssig aktivitet vil ikke sig selv kunne danne grundlag for dispensation.

Sekretariatet

Det bemærkes i den forbindelse, at hvor retsplejelovens § 120, stk. 1, sidste pkt. forhindrer, at man betegner sig som advokat i forretningsforhold, når beskikkelsen er deponeret, er der ikke noget til hinder for, at man i rent private forhold betegner sig som advokat. Da hensynet bag reglerne er at kvalitetssikre advokatens ydelse giver det således ikke mening isoleret set at lægge vægt på evt. stærkt begrænset advokatvirksomhedsudøvelse i forhold til ansøgninger om dispensationer.

- EU-advokater

Danske advokater, der tillige har udenlandsk advokattitel, kan ikke fritages for kravet om løbende obligatorisk efteruddannelse, men opfylder de kurser, som der deltages i efter et andet advokatsamfunds regler om obligatorisk efteruddannelse, de danske regler, vil de naturligvis også tælle med efter den danske ordning.

Frakendelse af beskikkelse

Bliver man frakendt beskikkelsen suspenderes kravet om obligatorisk efteruddannelse som ved deponering, jf. ovenfor.

Bortfald af beskikkelse

Bortfalder beskikkelsen efter retsplejelovens § 137 suspenderes kravet om obligatorisk efteruddannelse som ved deponering, jf. ovenfor.

EU-advokater

Har man både en dansk og udenlandsk beskikkelse som advokat, og er man også undergivet krav om obligatorisk efteruddannelse i udlandet, vil det være relevant at undersøge, om man også dér har en bestemmelse som bekendtgørelsens § 11 om EU-advokater. Efter bestemmelsen vil en EU-advokat med virksomhed i Danmark kunne opfylde kravet ved at dokumentere efterlevelse af sit hjemlands regler om efteruddannelse. Vurderingen af om kravene i § 11 er opfyldt, vil blive foretaget af Advokatsamfundet, forventeligt i forbindelse med registrering af en EU-advokat.

For EU-advokater regnes den 3-årige periode fra den 1. i den førstkommande måned efter tidspunktet for registrering hos Advokatsamfundet, dog tidligst fra den 1. januar 2008.

Periodevis indberetning

- Indberetningen

Den enkelte advokat foretager ved udløb af sin 3-årige efteruddannelsesperiode indberetning af sin efteruddannelse. Indberetningen, der sker elektronisk via

Sekretariatet

Advokatsamfundets hjemmeside med anvendelse af NemId, skal være foretaget senest 3 måneder efter udløbet af efteruddannelsesperioden.

Advokatsamfundet sender i begyndelsen af hver måned en e-mail til alle advokater og advokatfuldmægtige, der har haft periodeudløb ved udløbet af den foregående måned. E-mailen indeholder de nærmere oplysninger om fremgangsmåden ved indberetning.

Ved indberetningen angives det, hvor mange lektioner, der er gennemført af henholdsvis kursus, undervisning, forfattervirksomhed og deltagelse i advokatvægter/retshjælpskontorer (for fuldmægtige), ligesom det angives, hvis der kan foretages reduktion på grund af lovligt forfald. Der kan desuden ske overførsel af lektioner over 54 til den efterfølgende efteruddannelsesperiode.

En advokatfuldmægtig modtager selv beskeden om, at der skal foretages indberetning af efteruddannelse og foretager selv indberetningen. Det er dog formelt fuldmægtigens principal, der er ansvarlig for gennemførelsen af efteruddannelse og for indberetningen, jf. § bekendtgørelsens § 15.

- Dokumentation

Der skal ikke i forbindelse med indberetning af efteruddannelse indsendes dokumentation for den efteruddannelse, der indberettes.

Derimod påhviler det den enkelte at opbevare dokumentation for efteruddannelse, herunder for eventuelt overførte lektioner samt grundlag for reduktion af efteruddannelseskrauet, jf. nedenfor om kontrollen i forbindelse med tilsynsbesøg.

Dokumentationen for én efteruddannelsesperiode bør gemmes til udløbet af den efterfølgende efteruddannelsesperiode – dvs. i 3 år efter udløbet af en periode. Benyttes muligheden for at overføre overskydende lektioner vil det, afhængigt af hvornår de overskydende lektioner er erlagt, kunne blive relevant at gemme dokumentationen i indtil 9 år.

Det er således generelt vigtigt, at man sikrer sig, at man selv har rådighed over dokumentationen for gennemført efteruddannelse, således at man i forbindelse med stillingsskift o.lign. ikke får vanskeligheder med at kunne dokumentere den efteruddannelse, der tidligere er gennemført.

- Tilsyn

Advokatrådet foretager løbende tilsynsbesøg hos advokater, og tilsynsbesøget omfatter bl.a. kontrol af dokumentation for den indberettede efteruddannelse, herunder at efteruddannelsen opfylder kravene i bekendtgørelsens § 2 (definitionen

Sekretariatet

på efteruddannelse af betydning for udøvelse af advokaterhvervet), § 3 (de indholdsmæssige og formelle krav) og § 4 (det tidsmæssige omfang).

Det påhviler derfor den enkelte advokat eller advokatfuldmægtige at opbevare dokumentation for efteruddannelse, herunder for eventuelt overførte lektioner samt grundlag for reduktion af efteruddannelseskravet, således at dokumentationen kan fremvises ved tilsynsbesøget.

- Sanktioner

Tilsidesættelse af reglerne anses som overtrædelse af god advokatskik, jf. bekendtgørelsens § 15. Det samme gælder, hvis en advokat ikke i rimeligt omfang søger at sikre, at en under advokaten autoriseret fuldmægtig opfylder kravene til deltagelse i løbende obligatorisk efteruddannelse.

Konstateres det, at en advokat eller advokatfuldmægtig ved udløbet af 3-års perioden ikke opfylder kravet om deltagelse i løbende, obligatorisk efteruddannelse har Advokatrådet mulighed for at give påbud om gennemførelse af yderligere efteruddannelse inden for en af Advokatrådet fastsat frist eller sagen kan indbringes for Advokatnævnet.